

පාරම්පරික දැනුමෙන් තිරසාර සංවර්ධනයට අත්වැලක්.

ටී.එම්. අනුරුද්ධ තෙන්නකෝන්
පරිසර කළමනාකරණ නිලධාරී,
ජෛව විවිධත්ව අංශය.

යම් ගෝලීය පෙදෙසකට අයත් ජනතාව දරන දැනුම පාරම්පරික දැනුම වශයෙන් සරලව හැඳින්විය හැකි අතර මෙම දැනුම අනාදිමත් කාලයක සිට පරිසරය ඇසුරු කරමින් ජනතාව විසින් ගොඩනගන ලද හා පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට ගමන්කරමින් පැවත එන දැනුම් සම්භාරයකි. එසේම පාරම්පරික දැනුම ප්‍රදේශය වශයෙන් හා සංස්කෘතික වශයෙන් සුවිශේෂී වීමද විශේෂ ලක්ෂණයකි. කටවහරෙන් පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට ගමන් කිරීම මෙම දැනුමේ තවත් ලක්ෂණයක් වේ. පාරම්පරික දැනුම අස්පර්ශීය උරුමයක් ලෙසද හැඳින්විය හැක.

පාරම්පරික දැනුම සෑම විෂය ක්ෂේත්‍රයකදීම පාහේ දැකගත හැක. ඉදිකිරීමේ කටයුතු, දේශීය වෛද්‍යක්‍රමය, වාරි තාක්ෂණය, කෘෂිකර්මාන්තය, ධීවර කර්මාන්තය, ආහාර තාක්ෂණය, කලා නිර්මාණ ආදී සෑම ක්ෂේත්‍රයකම මෙම දැනුම ගැබ්ව ඇත.

වර්තමාන සමාජ ආර්ථික පරිසරය තුළ පාරම්පරික දැනුම වියැකී යාමේ අවදානමක් පවතින අතර එය සංරක්ෂණය සහ නැවත සමාජගත කිරීම සඳහා වැඩි අවධානයක් යොමුකල යුතුව ඇත. ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් පාරම්පරික දැනුම සංරක්ෂණයට හා නැවත සමාජගත කිරීමට අදාල කරුණු ඉදිරිපත් කරන අතර අන්තර්ජාතික වශයෙන් පාරම්පරික දැනුම පිළිබඳ අවධානය යොමුවූ අවස්ථාවක් ලෙස ජෛව විවිධත්ව සම්මුතිය හැඳින්විය හැක. මෙම අන්තර්ජාතික සම්මුතියේ 8 (ඒ) වගන්තිය අනුව ජෛව විවිධත්වය හා සම්බන්ධ සංස්කෘතික විවිධත්වය, දේශීය ජනතාව සහ ඔවුන් සතු දේශීය දැනුම පාර්ශව රාජ්‍යයන්ට වගකීමක් ඇත. එසේම Aichi Target යටතේ උපාය මාර්ග ඉලක්ක E යටතේ (සහභාගීත්ව සැලසුම්කරණ, දැනුම කළමනාකරණ හා ධාරිතා වර්ධන ක්‍රමයන් තුළින් ක්‍රියාත්මක කිරීම ඉහල නැංවීම) මගින් ඉලක්ක අංක 18ට අදාල පාරම්පරික දැනුම සංරක්ෂණයට අදාලව කරුණු ඉදිරිපත් කරයි.

එසේම ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම (1998) මගින් දේශීය ඉතිහාසය හා සංස්කෘතිය තුළ සංස්කෘතික විවිධත්ව පිළිබඳව අවධානය යොමුකර ඇති අතර එහි සංශෝධනයේ (2007) 5 වන පරිච්ඡේදය මගින් පාරම්පරික දැනුම හා සංස්කෘතික විවිධත්වයට අදාල කරුණු සහ නිර්දේශයන් ඉදිරිපත් කරයි. මෙයට අමතරව මහින්ද වින්තන ඉදිරි දැක්ම තුළ හා හරිත ලංකා වැඩසටහන තුළද පාරම්පරික දැනුම සංරක්ෂණයට අදාලව කරුණු සඳහන් කර ඇත.

පාරම්පරික දැනුම සංරක්ෂණයේදී අදාල දැනුම දරණ ජන කොටස් සඳහා දැනුමේ හෝ දැනුම යොදාගැනීම මගින් නිපදවන නිපැයුමක් සඳහා අයිතිය හෝ අනන්‍යතාවයක් ලබාදීම ඉතා වැදගත්ය. සාමාන්‍යයෙන් පාරම්පරික නිපැයුම් ප්‍රදේශයට අනන්‍යතාවක් ලබාදී ඇත. දුම්බර රටා පැළුරු, කිරිවවුලේ පින්තල භාණ්ඩ මෙන්ම රුහුණේ මීකිරි ද මෙයට කදිම උදාහරණයන්ය. මෙම සෑම නිපැයුමක් සමගම සුවිශේෂී වූ පාරම්පරික දැනුම් සමුදායක් සම්බන්ධව ඇත. මෙම දැනුම් සමුදාය මගින් අදාල ග්‍රාම නාමයට ලැබෙන වටිනාකම තක්සේරු කිරීම අපහසුය. පාරම්පරික දැනුම හා සම්බන්ධවන සංස්කෘතික විවිධත්වයේදී ග්‍රාම නාමයන්ට තවත් වටිනාකමක් එක් කරන සාධකයක් වන්නේ ජෛව සංස්කෘතික ස්මාරක සහ පෞරාණික වටිනාකමක් සහිත ස්මාරකයයි.

ජෛව සංස්කෘතික ස්මාරක අතරට මෙරට හමුවන ශාක ඇතුළත් කල හැක. සුප්‍රකට දෙණිපිටිය නුගරුක නිසා ප්‍රසිද්ධියට පත් දෙණිපිටිය, ඓතිහාසික ගැට කුඹුක් ගස නිසා ප්‍රසිද්ධියට පත් අලව්ව පරමාඋල්ල ග්‍රාමය මෙන්ම ඔරු බැඳි සියඹලාව ග්‍රාමය ද ජෛව සංස්කෘතික ස්මාරක හා සම්බන්ධ සංස්කෘතික විවිධත්වයේ වැදගත්කම කියාපාන හා ප්‍රදේශයට අනන්‍යතාවක් ලබාදෙන උරුමයන්ට උදාහරණයන්ය.

ඉදිකිරීම් ක්ෂේත්‍රය සුවිශේෂී පාරම්පරික දැනුමක් ගැබ්වුනු තවත් එක් ක්ෂේත්‍රයකි. පාරම්පරික වාස්තු විද්‍යාත්මක ලක්ෂණ ඉස්මතු කරමින් හා පාරම්පරික කැටයම් කලාවෙන් ඔපවත්වූ පනාවිටිය අම්බලම, මංගලගම අම්බලම වැනි නිර්මාණ මෙන්ම වෛත්‍යය හා විහාරගෙවල් ආදිය මේ යටතේ කැපී පෙනෙයි. වාරි තාක්ෂණය පාරම්පරික දැනුමේ සුවිශේෂී අවස්ථාවක් වන අතර වැසි දිය රැස්කිරීමට ඉදිකල විවිධ ප්‍රමාණයේ වැව් මෙන්ම ජලය ගෙනයාමට ඉදිකල ඇළ මාර්ග ආදිය තවත් සුවිශේෂී ඉදිකිරීම්ය.

ඉදිරි කළමනාකරණ සැලසුම් සඳහා පාරම්පරික දැනුම සරණය සහ නැවත සමාජගත කිරීම ඇතුළත් කිරීම ඉතා වැදගත් වන අතර එමගින් මෙම අස්පර්ශීය උරුමය රැකගැනීමට අවස්ථාව එලඹෙනු ඇත. දැනට සංචාරක කර්මාන්තයේදී පාරම්පරික ආහාර සඳහා ප්‍රශස්ත ඉල්ලුමක් ඇත. සාමාන්‍යයෙන් සිංහල අලුත් අවුරුදු උත්සවයට පමණක් සැකසෙන හත්මාලුව අද බොහොමයක් සංචාරක නිකේතනවල දිනපතා පිළියෙල වේ. එසේම වෙනත් පාරම්පරික ආහාර හා පාන වර්ග සඳහා ඇත්තේ ද ඉහළ ඉල්ලුමකි. එසේම කාබනික ගොවිතැන අග්‍රයෙන් ලබාගන්නා කාබනික ආහාර සඳහාද ඇත්තේ ඉතා ඉහළ ඉල්ලුමකි. මේ සියල්ල පාදක කරගෙන පාරම්පරික දැනුම සහ සංස්කෘතික උරුමයන් පදනම් කරගත් පාරිසරික සංචාරක කර්මාන්තයක් නුදුරේම බිහිවනු ඇත. එසේම නිරෝගී දිවි පෙවෙතක් සඳහා පාරම්පරික දැනුම යොදාගැනීමට වර්තමානයේ විශාල නැඹුරුතාවක් දැකිය හැක. මේ සියල්ල සඳහාම පාරම්පරික දැනුම හා එහි භාවිතයන් නිසි පරිදි කළමනාකරණය කිරීම අද දවසේ වගකීම වී ඇත.

පනාවිටිය අම්බලම